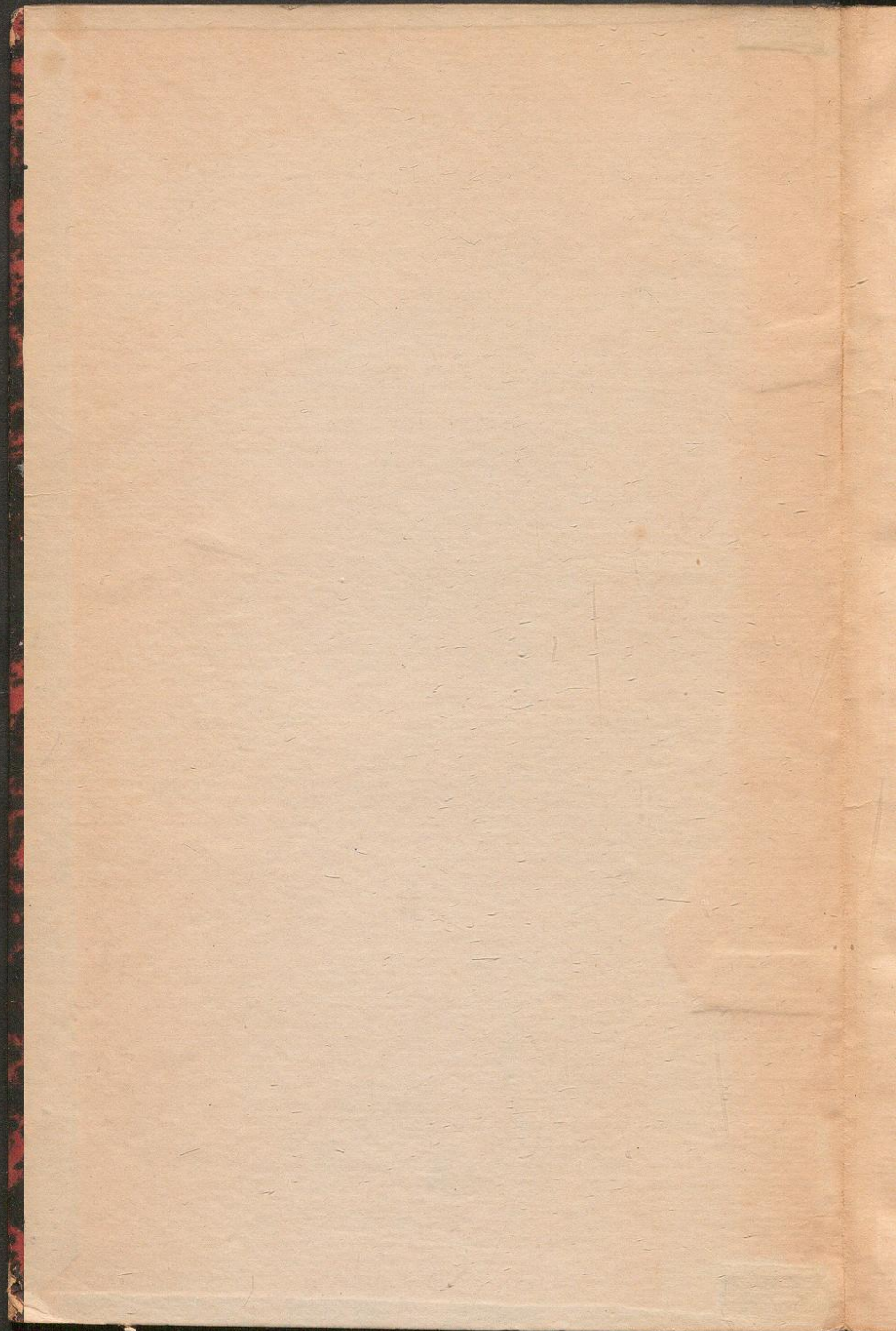
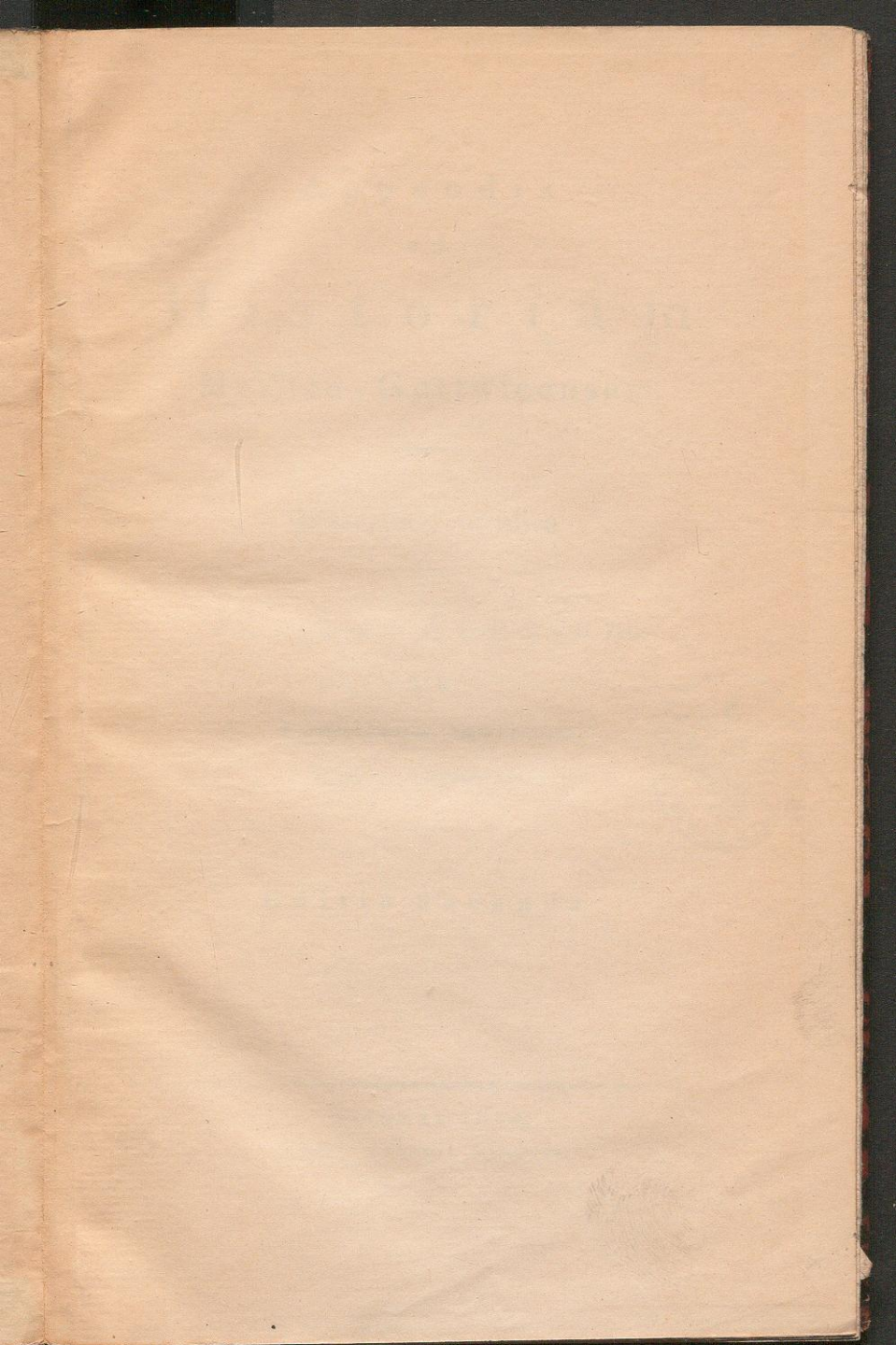

Wiener Stadt-Bibliothek.

4883

A

A p p e n d i x
a d
H i s t o r i a m
Mellico - Gottwicensem.

Dissertatio juridica
d e
J u r i b u s A b b a t u m .

A b
Aemiliano Janitsch,
Professo Gottwicensi.

E d i t i o S e c u n d a .

Viennae 1820.
Typis Antonii Strauss.

Intentio iudicat omnes.

Praefatio.

Triginta sex anni elapsi sunt, quod dissertationem meam, de juribus Abbatum, latino idiomate adornaverim, et deinde, anno quippe 1793 lingua vernacula publicii juris fecerim. Post tot annorum curriculum, mutatis circumstantiis, e re fore censebam, eandem dissertationem prelo subicere, tum ideo, ut eos ex adversariis meis, qui numerosas meas lucubrationes, idioma te germanico editas, ab ignorantia linguae latinae repetebant, de opposito convincam, quum propterea etiam, ut historiam monasteriorum Mellicii, et Gottwici tali dissertatione concludam,

quae jura et officia Abbatum, et obligationes Monachorum erga suos Abbates recenseat. Abbates et monachi sua habent jura et officia, utinam eisdem eorum effectum intendant, ut disciplina monastica pristino vigori restituatur, id quod unice in votis habeo.

Dabam Haindorfii III. Kal. Maji 1820.

Aemilianus Janitsch.

Caput I.

Quid nomine Abbatis veniat?

§. II.

Si vestigiis Philosophi, qui l. 2. de post-
praed. cap. II. in investigatione cujusque rei
quaerendum esse, inquit, an res sit? quid
sit? et propter quid sit? inhaerere fas est,
nomen *Abbatis* contra quosdam ab he-
braeo verbo *Abba* derivamus, quod vocabulum
latino sermone *Pater* interpretatur: hujus
derivationis meminit S. Hier. in epist. ad Gal.
4., ubi dicit: „*Cum autem Abba pater
hebraeo sermone, syroque dicatur etc.*
Abbatis autem nomen ex primaeva sui institu-
tione nomen paternae sollicitudinis ac curae
domesticae, redintegrandaeque regularis dis-
ciplinæ obligationem, et potestatem conti-
net; at successu temporis, nescio quo infeli-
ci fato factum id sit? degenerare ab institu-
to suo nonnihil coepit, ita ut pedetentim,
quod hodiedum cernimus, veram, eamque

quasi episcopalem jurisdictionem importaret, uti videre est c^âa 18. q. 2. et cap. *cum ad monast.* de statu Monach. in VI.

§. II.

Vere itaque, et quoad rem Abbates sunt ii, qui monasteriis praesunt, et caput monachorum sunt, prout loquitur S. Bened. c. 2. Abbas non abs ratione eligitur, sed, ut capite constituto Schismatis tollatur occasio S. Hier. l. 1. contra Jovinian. Et quamquam primis in Aegypto monachis haec Abbates sibi eligendi politia incognita esset, ea tamen posteriori aevo invaluit, rationem de congruitate nobis suppeditat conc. Trid. sess. 23. c. 6. quando dicit: *Quemadmodum enim tota hierarchia ecclesiastica constat ex Episcopis, Parochis etc. et unico supremo Christi in terris vicario summo Pontifice, ita hierarchia regularis suis non destituenda est gradibus, conventuales alii sunt, quos in diaconos, in praesbyteros, in oeconomos, in magystros, Priores ordinatim distinctos videmus, quibus omni-*

bus Abbas palmam, praeripit, et tantam in suos habet jurisdictionem, ut contra eos procedere possit per liberam dispositionem correctionem paternam etc. idem habetur c. 3. de off. jud. deleg. et c. de privileg. in VI.

§. III.

Caeterum, ut aliqua saltem de Abbatum, quantum in compendio dici potest, diversitate notitia habeatur, eorundem varia subnectere genera super vacaneum haud fore arbitror. Primo itaque dispesci possunt in *Regulares*, et *Saeculares*, hi scinduntur in *proprie* tales, et in tales *improprie*, quales prioribus saeculis fuere illi, qui sacris ordinibus non fuerunt insigniti; constat enim teste Suitigero in chron. Franc. Gall. quod non omnes Abbates in antiquis historiis monachi sint, aut Religiosi, sed Barones, Magnatesque saeculares, quibus Abbatias, vel Monasteria, Principes saeculares, sicut de Carolo Calvo, et Ludovico Francorum Regibus testatur Filesacius, dederunt ad tempus,

vel quoad vitam, videsis Alciat. c. 5. in l. collegarum dig. de V. S. Abbates regulares rursus in varias secantur classes, alii enim *titulares* sunt, qui collegio Canonicorum respective non praesunt, praerogativam tamen in choro, et honoratiorem prae reliquis locum occupant, alii sunt *Fiduciarii*, qui etiam alio nomine *commendatitii* audiuntur, quorum origo primum a Leone IV. caa 21. c. 3. q. 1. repetenda est.

At cum commendationes hujusmodi, quarum usus in antiqua Ecclesia frequens erat, ut colligitur ex c. *obitum* dist. 61., in exitium totius disciplinae monasticae vergere videretur a Clem. V. per extrav. inter communes 2. de praeb. ex integro cassatae, annullatae, et revocatae sunt. Nihilominus tamen jam penitus fere extinctae sub Urb. VI. et Bonif. IX. suas rursus resumere vires, adque nostram usque aetatem praecipue in Gallia perdurant in solam Commendatariorum utilitatem.

Practerea Abbates pure regulares vel tales sunt, qui lituo tantum, aut pedo utun-

tur pastorali, vel vere infulati, pontificali-
 bus resplendent insignibus, isti dispescuntur
 in *Conventuales*, quorum singulis singuli
 praesunt monasteriis, et *Generales*, quorum
 origo antiquissima est, qui integris praesunt
 congregationibus.

Porro dividuntur in *exemptos* et *non
 exemptos*, quae divisio hodie dum in terris
 austriacis supervacanea est; quippe cum per
 rescript. Caes. de 30. Octobris 1782, omnes
 exemptiones Abbatiarum regularium, nec non
 communicationes cum curia Romana annulla-
 tae sint.

§. IV.

His in compendio recensitis ad scopum,
 quem nobis statim ab initio proposuimus,
 dilucidandum accingimur: pauca igitur cir-
 ca officia, jura, obligationesque Abbatum
 delibabimur: I. sciat, Abbas, inquit S. P.
 Bened. c. 2. suae regulae, *culpaе pastoris,
 incumbere quidquid in ovibus paterf. uti-
 litatis potuerit invenire*. Vult hic S. Legis-
 lator insinuare, ut Abbas gregem suum cu-

rae suae, ac vigilantiae concreditum sedulo contempletur, illumque salubri verbo, et exemplo non ficto pascat, ut dignam aliquando coram supremo iudice, qui corda, et res mortaliū intuetur, rationem reddere valeat.

Memor sit, prosequitur S. Pater, Abbas, sibi perfectam incumbere obligationem, ut oves suas ad veram religiosae vocationis semitam perducatur, earumque actiones ad utrumque aeternae videlicet salutis, et optatum Civitatis finem per regularem votorum observantiam, ac per genuinas, sine quibus regularis disciplina difficile obtinetur, liberales artes dirigat, quod haud facile faciet, nisi quemlibet suorum, quantum humana nosse sinit fragilitas, noverit; quum etenim fiet, ut actiones illius, quem non novit, ad praefixam semitam queat dirigere?

Porro Abbas in partem laboris, ac paternae sollicitudinis Fratrem, qui sciat proferre nova, et vetera, ut sic sibi reverentiam conciliet, vocet (utinam id caeteris Fratribus consentientibus, sicut S. Pater c. 3.

S. Reg. haud obscure svadet, fieret! lege cap. 45. Reg. S. Bened.: *Frater autem*, inquit Petr. Damiani opusc. 15. c. 16, *cui ab Abbate cura in Fratres demandata est, meminerit, quod, sicut Abbas per omne, quod agit, ad amorem Christi regularemque observantiam debeat suos Fratres, quos ad tempus regendos suscepit, provocare.* Videsis cap. 21. Reg. S. Bened. conf. conc. Trid. sess. 23. c. 1. de reform.

Tandem memor sit Abbas, quod maxima infirmorum cura habenda sit, quam D. Legislator expressis verbis commendat, dum dicit c. 36. S. Reg. *Fratribus infirmis ante omnia, et super omnia charitatis ministerium exhibeatur, ut sicut revera Christo, ita eis serviatur.* Et ut pro coronide hujus capituli paucis multa complectar, caveat sibi Abbas, ne partium studio, quod sane pessimum vitium est, adfectus uni magis, quam alteri, nisi eum in actibus bonis, et in obedientia invenerit meliorem c. 2. S. Reg. faveat.

Ex his omnibus, quae hoc capite attulimus, facile est eruere, quod nomen Abba-

tis non merum honorem, meramque dignitatem involvat, onus committatur praeterea, et sociam debet habere sollicitudinem, ut suis de animarum salute, de victu, et amictu quantum ratio status exigit, provideatur: *Gerat, inquit S. Pater cit. cap. sollicitudinem de rebus transitoriis, terrenis, atque caducis, sed semper cogitet, quod animas suscepit regendas, de quibus et rationem redditurus est; et ne causetur de minori forte substantia, meminerit scriptum quaerite etc.*

§. V.

Discussis igitur conformiter ad S. Reg. Abbatis obligationibus, jam reliquum est, ut quaedam de jurisdictione, quam in suos exercet, adscribamus. Ne vero confusio decisioni irrepat, sciendum est, quod Abbates in Germ. qui exemptione gaudebant, jurisdictionem quasi episcopalem in suos exercuerint, ita ut inspectioni Ordinarii non nisi in quibusdam casibus in conc. Trid. sess. 25. c. 12 et 13. recensitis obnoxii fuerint. At

anullatis exemptionibus in Germ. jus *commune vetus*, quo cautum erat, ut monachi in omnibus subjecti essent suis Ordinariis, prout videre est c. 5. conc. Tolet. 3. et can. 50. eod. item cap. *monasteria* cãa 16. q. 5. et cap. *qui in vere* cum aliis seqq. cãa 16. q. 1. observatur.

§. VI.

Ca eterum operae praetium est, hic pauca quaedam de origine, et progressu monasticae exemptionis adnectere: Imprimis certum est teste S. Aug. l. 1. de moribus Eccles. cap. 31. et Cassiano collat. 18. c. 4. quod monachi ex instituto suo laici fuerint, ac olim disciplinae laicali non autem clericali subjecti; quare etiam factum est, ut, prout S. Athan. in apolog. pro fuga testatur, cum reliquis de plebe ad Ecclesias parochiales convenirent; hinc S. Hier. apud Gratian. can. 16. q. 1. c. 6. *alia causa monachorum est, inquit, alia clericorum, clerici pascunt oves, ego pascor, illi de altari vivunt, mihi quasi infructuosae arbori securis po-*

nitur ad radicem, si munus ad altare non defero.

Quae cum ita sint, mirum non est, si dicamus, monachos antiquitus praecipue tribus primis saeculis in spiritualibus inspectioni Episcoporum, in temporalibus vero potestati civili fuisse subjectos, donec Marcianus Imp. an. 451. in conc. chalced. act. 6. juri suo cederet, ac monachos jurisdictioni episcopali plene subjiceret, cui decisioni correspondet can. 4. ejusd. con. ubi expresse dicitur: *Monachi autem qui sunt in unaquaque civitate, aut regione episcopo subjecti sint: paria habentur in Nov. 67. et Nov. 113. c. 21. ubi clare dicit Justinian.: Si quis contra clericum vel monachum habeat actionem, adeat prius Episcopum, cui horum munus quisque subjaceat.* Confer. l. 40 cod. de Cler. et Episc. et c. 7. et 21. conc. Aurelian. Apud Gratian. c. 18. q. 2. c. 16. ex quibus Canonissae sequens axioma derivarunt: *ad episcopum pertinet omnis causa suae dioeceseos, tam in monasteriis, quam aliis ecclesiis.*

Plenaria haec episcoporum in monachos
 jurisdictio usque ad Saec. 6. inconcussa per-
 mansit, at in fine hujus diminui coepit; fun-
 dadores namque, cum aegrae ferrent, quod
 pax, quiesque monachorum a se fundatorum
 turbaretur ab episcopis, qui et bona tempo-
 ralia eorum praeter voluntatem patronorum
 in suos usus convertebant, immunitates,
 exemptionesque postulare, et impetrare coe-
 perunt: videsis quaerelas contra abusus
 episcoporum in can. 21. conc. Tolet. 4. et
 can. 2. con. Tolet. 9. qui habetur can. 32.
 cāa 16. q. 7. Tituli vero, quos episcopi fin-
 gebant, ut monachorum jactura ditescerent,
 hi, et his similes fuere: α) titulus cathedra-
 lici, ratione ordinationis; β) Saec. enim VII.
 plures jam monachi sacros ordines suscepe-
 runt. γ) V. propter S. Crysma, S. δ) propter
 Abbatum benedictionem, petebant quoque sy-
 nodaticum ad sublevandum clerum ad syno-
 dum proficiscentem etc. Praecipua autem ra-
 tio, cur fundatores, ut monachi essent exemp-
 ti, postularent, erat, quia episcopi adempta
 monachis libera suorum Abbatum electione

ipsis extraneos, et interdum in proprium commodum consanguineos suos praeficiebant, et vel ideo conquesti sunt apud S. Greg. l. 7. epist. 33. indict. 1. monachi Castellenses.

Ex his, et aliis. quae refert Cl. Van Espenius Jur. Can. t. 1. p. 3. pag. 184. h. t. facile est eruere, quod antiquitus exemptio monachorum in eo consisteret, ut liberam suorum Abbatum electionem, et quietam suorum bonorum possessionem, dispositionemque haberent, *salva tamen diligentia disciplinae, quam debet episcopus circa eos adhibere*, ut dicitur c. 1. x. de stat. mon. confer caâm 18. q. 2. can. 5. et 6. Privilegia itaque, seu immunitates monachorum Saec. 6. et seqq. ab episcopis dimanasse testis est Marculus Monachus, qui, quod Hieron. Bignonius in duobus lib. formularum asserit, sub Landerico Ep. Paris. floruit, haec privilegia an. 1002. in syn. Rom. sub. Sylv. II. R. P. adprobata fuere; has immunitates autem de bonorum temporalium possessione velim intelligas, quod patet ex epist. Bened. III., quae prostat tom. 8. Conc. Gen. col. 235.

ubi dicitur: *Abbas Corbejensis petiit, ut nostrae auctoritatis privilegium super electionis propriae statu, et rerum suarum libera possessione, seu dispensatione praedicto monasterio Corbejensi concederemus: quo, quid clarius? Eodem fere modo idem privilegium confirmavit Nicolaus I. in epist. 24. ad Trasulem Abbatem Corbejae.*

Ut autem ad scopum nostrum propius accedamus sciendum est, exemptionem, prout Saec. XII. invaluit, esse *libertatem illimitatam a potestate, et jurisdictione Episcopi cum immediata subjectione sedi apostolicae.* Hanc speciem S. Bern. epist. 42. maluit vocare emancipationem, quam privilegium: *spoliant, ait Abbates, Ecclesias, ut emancipentur, redimunt se, ne obediant: et sane haud incongrue dicitur emancipatio, quia a patria, id est ab Episcopi jurisdictione et potestate solvit.*

Ast, quo tempore exemptiones hujusmodi Ecclesiae innotuerint, inter eruditos magna lis est: qui earum originem a Greg. M. repetunt; isti id unum, quod etiam nos ul-

tro damús; evicant, quod immunitatem quoad temporalium dispositionem, liberamque Abbatis electionem Mon. S. Medardi benigne indulserit, nec ullibi a subjectione Episcopi eximit, immo in epist. 24. l. 2. indict. 10 clare dicit: *Qui se contra praepositos suos erigunt, profecto ostendunt, quia servi Dei esse contemnunt*, per praepositos hic intelligi episcopos contextus docet, testaturque Joan. Launojus Thlús Paris. inquis. in priv. Greg. P. Monast. S. Medar.

Christianus Lupus in scoliis ad can. 4. con. chalced. asserit, exemptiones ab hoc conc. dimanasse; at rursus de immunitate temporalium hic sermo est, quia ibi expresse dicitur: *Ne Episcopus monachos, nec ecclesiasticis eos conditionibus subdat, nec angariis subjiciat, et liberam Abbatis electionem permittat*. Conf. Van. Esp. l. cit. pag. 188.

Alii repetunt exemptiones ex epist. Adeodati P., quae prostat t. 6. Conc. Gen. col. 523. et scripta fertur circa annum 657. In hac conceditur privilegium Abbati Monast.

S. Mart. Turon., verum privilegium isthoc Papebrochius in propilaeco antiquario t. 2. p. 1. c. 10. num. 127. inter fictitia refert, et non abs ratione, cum in eadem epist. legatur: *religiosus praesbyter, et Abbas*, quoniam Abbates seculares, qui religiosi praesbyteri vocabantur, Saeculo primum XII. innotuerunt. Caeterum dato etiam illud genuinum esse, ex eo tamen, nil sequitur, quippe cum ex integro textu adpareat, quod Papa noluerit dare privilegium, nisi postquam exploratum haberet, episcopos jam tum illud dedisse, aut saltem consentire voluisse, quod et solite cavit, ubi in fine, adjicit hanc clausulam: *Quod etiam praesules consona sententia desinierunt.*

Quidquid sit, nobis interim certum est, quod ante Saec. XII. monasteria exempta nota haud fuerint, ante istud enim nullae circa exemptiones quaerelae inveniuntur; primus inter omnes, quantum constat, erat S. Bern. qui init. Saec. XII. in epist. ad Henr. Senon. Archiep. sive in Tract. de mor. et off. Episcopi c. 9. circa eas conquaerebatur:

Mirbr, ait, quosdam in nostro ordine Ab-
bates hanc humilitatis regulam odiosa
contentione infringere, et sub humili,
quod pejus est, habitu, et tonsura tam
superbe sapere ut, cum ne unum quidem
verbulum de suis imperiis subditos suos
praetergredi patientur, ipsi propriis obe-
dire episcopis contemnant, spolient Eccle-
sias etc. ut supra. Quod ipsum scripsit ad
Cluniacen. ut patet ex epist. 28. l. 1. Ven.
Petri Abb. Cluniae.

Circa idem tempus in Anglia contra
 exemptiones calamum strinxit Petr. Blesensis in epist. 68. quae innotescit sub nomine
 Richardi Archiep. Cantuar. ad Alex. III. ubi
 ait: *Contra Primates, et episcopos intumescunt Abbates, nec est, qui majoribus suis reverentiam exhibeat, et honorem: Evacuatum est obedientiae jugum, in quo erat unica spes salutis, et praevariationes antiquae remedium, abhorrent Abbates habere suorum excessuum correctores, vagam immunitatis licentiam amplectuntur - - - Abbates exterius curam carnis*

in desideriis agunt, non curantes dummodo laute exhibeantur, et fiat pax in diebus eorum. Claustrales vero tanquam acephali otio vacant, et vaniloquio, nec enim praesidem habent, qui eos ad frugem vitae melioris, seu scientias inclinet. Idem fere habet in epist. 90, in qua fratrem suum, qui in Abbatem Muniacensem electus erat, ita alloquitur: si Romanus P. a jurisdictione vestri episcopi vos exemit, nolite quaeso uti privilegio, quod materiam rebellionis inducit. Eodem declinante Saeculo XII. contra exemptiones scripsit Joannes Saresberiensis Episc. Carnotensis l. 7. c. 21. de nug. Curial. His consonat Joannes Cantor, qui in fine Saec. XII. vixit, in l. contra eos, qui exiunt se a jurisdictione suorum praelatorum, ubi ait: Cum quaelibet provincia suum habeat Metropolitanum, quaelibet Dioecesis suum Episcopum, absurdum et enorme videtur, Ecclesiam vel Abbatem esse in ejus episcopatu, et non sub episcopo ejus dioeceseos, in qua est.

Ex his omnibus paulo prius adductis fa-

cile est concludere, quod exemptiones Saec. XII. in Ecclesia invaluerint, quippe cum ante isthoc nullas plane quaerelas contra easdem reperire est, quae tamen per posteriora Saecula fuere continuatae, ut videre est in cap. 5. x. de priv. quod desumptum est ex con. Later. III. sub Alex. III. 1179. celebrato, item ex Later. IV. sub Innoc. III. 1245. habito, prout habetur cap. 12. x. de excessibus. Confer Baronium ad annum 678. et 1312. num. 24, et Conc. Trid. sess. 24. c. 11. de reform.

Caeterum quamvis per constitutiones summorum PP. et per decreta conciliorum limites ponerentur exemptionibus, nihilominus tempore Conc. Trid. tot abusus superfuere, ut nova rursus inquisitione, ac reformatione opus esset.

Imprimis, ut quaedam circa exemptiones reformatio fieret, conventus a Paulo III. indictus petiit his verbis: *Alius abusus vanus, et minime tolerandus, quo universus populus christianus scandalizatur, est ex impedimentis, quae inferuntur episco-*

pis - - - Nam primo multis viis eximunt se mali homines, praesertim Clerici: (ante Conc. Trid. etiam quaedam personae saeculares immunitate a jurisdictione episcopi gaudebant), ab inspectione sui ordinarii: Dein, si sunt exempti, confugiunt statim ad poenitentiarium, vel ad Datarium, ubi confestim inveniunt viam impunitati, et quod pejus est, ob pecuniam praestitam - - - tollantur obtestamur Sanctitatem Tuam per sanguinem Xti, qui redemit etc.

Quae autem Episcoporum, et principum Germ. circa exemptiones sententia fuerit, colligere est ex art. 4. ex iis, quos pro reform. obtulerant, ubi legitur: revocandas esse omnes exemptiones contra jura communia passim concessas, monasteriaque omnia sub Episcopi potestate constituenda, sub cuius sunt Dioecesi. Galli verò paulo mitius agebant, dum peterent, ut monasteriorum quaedam tantum exemptiones abrogarentur, quod ex art. 26. capitulat. eruimus. Videsis les mémoires pour le concile de Trente pag.

372. edit. anni 1654. Idem fecerunt Hispani teste Palavie l. 22. hist. Conc. Trid. c. 10. num. 3. His precibus motum Conc. Trid. exemptiones, cum eas conformiter ad petitionem Germanorum penitus abrogare non posset, reformare coepit, et quidem 1. sess. 6. cap. 3. de reform. cavit, quod Clerici sive regulares, sive saeculares extra claustra degentes, nisi deputati sint a suis superioribus, exemptione non gaudeant; 2. Religiosis studiis extra claustra vacantibus, si deliquerint ab ordinario paena dictanda est, sess. 25. c. 4. h. t. et eadem sess. c. 14. statuitur, quod religiosus intra claustra degens, si populo scandalum dederit, poenae episcopali subjaceat, quod ipsum in Conc. Lugdun. sess. 7. c. 14. de reform. cantum est. Vide sess. 14. h. t. in qua omnes exempti Episcopis tanquam delegatis sedis apostolicae subjiciuntur, item sess. 24. ubi clare dicitur, quod privilegia, et exemptiones, quae variis titulis plerisque dantur, hodie perturbationem in episcoporum jurisdictione excitent, et exemptis occasionem laxioris vitae praebent.

Paria fere habentur sess. 22. c. 8. et 9. sess. 21. c. 8. et sess. 25. c. 11. et 12. de regulariis.

Caeterum harum exceptionum usus apud nos hodie nullus est, eo quod omnes exemptiones per rescriptum Josephi II. fel. Regiminis annullatae sint, ac cassatae. Hoc tamen non obstante rescripto Abbatibus quaedam praeceminentia tam in choro, quam in capitulo, vel alio quopiam loco propria est: dari autem in Ecclesia quam teste Greg. M. Christus humilitate vult crescere, ordinum, et graduum inaequalitatem superbiae non tribuas, clarius hoc namque modo divina elucescit sapientia, quae in varietate ministrorum magisque commendatur, *neque haec universitas, dicitur in can. ad hoc. dist. 89. alia poterat ratione subsistere, nisi hujusmodi magnus eam differentiae ordo servaret.* Quare in Germ. nostra indubitatum est, quod nomen Abbatis honorem praeseferat, ut videre est can. si quis deinceps. caa. 16. q. 7. vide Malderum disp. 1. de conc. ff. dub. 4.

Caput II.

De Electione, Confirmatione et Benedictione Abbatum.

§. 1.

Si statum veteris Ecclesiae accuratius pensitemns facile intuemur, dignitates, reliquaque beneficia ecclesiastica liberae episcoporum collationi, liberaeque subfuisse electioni; immo extra omne dubium est olim monachis jus sibi eligendi Abbates competuisse, lege Reg. S. Ben. c. 64. et l. 47. cod. de episc. et cler. item caâm 18. q. 2. ubi glossa notat, quod haec sit secunda pars quaest. a Gratiano per 7. canones probata, quod nempe de jure communi ad Monachos tantum spectet *Abbatum electio*. Verum enim vero libera haec conferendi, eligendique potestas successu temporis per reservationes papales immutata est; praecipue Saec. XII. per *mandata de providendo*, seu *gratiarum expectativas*, quarum in sexto decret. Clement. et extrav. plura reperire est ve-

stigia. . . Dein sub medium Saec. XIII. per reservationes a Clem. IV. inventas, relata est haec Clem. Const. in c. 2. de praeb. et dign. in VI. Has reservationes temperavit Greg. X. in Con. Lugd. an. 1275. prout exhibetur c. 3. de praeb. in VI. circa easdem editae sunt constitutiones Bonif. VIII. an. 1295, et an. 1298 a Clem. V. vide cap. *Piae* de praeb. et dign. inter extrav. comm., et cap. *praesenti*, h. t. in 6. item in Clem. si dubium 1. ut lite pendente. At sub an. 1524. tenente Ecclesiae gubernaculum Joan. XXII. non obstantibus praefatis constitutionibus tot invalere reservationes, ut Curialistae hanc regulam fingerent: *Ecclesiarum, Personatum, aliorumque beneficiorum Eccl. plenam, ac liberam dispositionem ex plenitudine potestatis ad Romanum P. pertinere*, unde varii beneficia conferendi modi, qui sub diversis provisionum apostolicarum, praeventionis, seu gratiarum expectatarum, concursus, devolutionis, et resignationis in favorem nominibus, titulisque in orbe Christiano innotuerunt.

Conf. cap. 2. de praeb. in 6. clem. 1. ut lite pend. Thomasin. p. 2. l. 1. c. 47. seqq. Mos iste conferendi beneficia, quem tota retro ignorabat antiquitas, in Germ. nostra plurimas rixas, lites continuas, controversias non paucas in Ecclesiae perturbato tunc temporis sinu seminavit, donec illis per Concord. N. G. Frid. III. inter et Nicolaum V. an. 1447. et 1448 innita mederetur, vi horum concord. Capitulis, et Monasteriis rursus libera eligendi potestas concessa est: de origine, et progressu concord. vide, (nam operae praetium est), Cl. Paul. de Riegger Jur. Part. Germ. pag. 47 et seqq. Praeprimis autem legi meretur extrav. *Execrabilis* 4. de praeb. de qua egimus in inst. J. Can. tern. 3. p. 2 item extrav. ad *regimen*, ut *ibid.*

§. II.

Praemissis itaque iis, quae hanc, de qua in praesenti capite egimus, materiam concernunt, nunc reliquum est, ut, quid electio sit? videamus. *Electio*, prout dicitur in cap. *quia propter* de elect. est *personae*

idoneae ad Ecclesiam, vel sedem vacan-
tem plurium suffragiis canonice facta vo-
catio. Longior propemodum, quam par es-
 set, forem, si hic omnia, quae ad theoriam
 de electione spectant, adscriberem, quare
 ea alto praeterire silentio statui, ista, si sci-
 re quis cupiat, adeat tit. 5. 6. decretalium,
 ubi iu extenso habentur; hujus interim me-
 minisse haud erit supervacaneum, videlicet
 tres esse modos, quibus electio peragitur;
 vel enim quis eligitur per *inspirationem*,
 hujus exemplum habetur act. 15. ubi dici-
 tur: καὶ ἔπεσεν ὁ κληρὸς ἐπὶ Μαθίαν, et
cecidit sors super Mathiam, aut per *qua-*
si inspirationem, tali modo electus est apud
 Euseb. hist. Ecc. c. 6. Alexander: vel tan-
 dem per *scrutinium*, aut *compromissum*,
 de quo in Decr. uberius.

Caeterum, ut electio suum sortiatur ef-
 fectum requiritur, ut electores omnes in
 unum locum congregentur ad ferenda vota,
 et ne error, fraus, dolus irrepit in cap.
quia cit. cautum est, ut tres de collegio fide
 digni assumantur, qui *secrete*, et *singula-*

tim vota cunctorum exquirant, et in scriptis redacta mox publicent in communi. Conf. cl. Riegger. p. 2. t. 5. 6.

Hic ternarius scrutatorum numerus non abs ratione, sed, ut praecaveatur partium studio, introductus est; interim scrutatores non prius suo funguntur munere, quam duplici sese juramento obstrinxerint: altero quidem, quo bonam in scrutinio, sinceramque fidem, et secretam, altero, quo integritatem in eligendo pollicentur, dum interea tum scrutatoribus, quam reliquis votantibus serio, priusquam se ad electionem accingant, inculcandum est, ne vota sub conditione incerta, ambigua, disjunctiva, et alternativa dent sic ex. gr. eligens illum, quem Petrus elegerit, aut eligens Petrum, vel Paulum in cassum suffragatur, et ejus votum nullum est, ut habetur c. 2. h. t. in VI.

His rite observatis collatio votorum olim *numeri ad numerum, zeli ad zelum, meriti ad meritum* fiebat, qui mos abolevit, hoc unicum in Trid. retentum est, ut vota plura, quia praesumuntur saniora, inspi-

ciantur, unde liquet, quod hodieum regula Melch. Cani, nimirum *vota numeranda non sunt, sed ponderanda*, non amplius obtineat.

Vota autem, ut canonicam efficiant electionem, debent esse plura respectu capituli, nec juvant, si majora sint respectu neoelectorum, Aliter de postulatione, quae est *peditio apud eum, ad quem jus eligendi devolvitur, ut persona quae ad electionem ob aliquod impedimentum idonea non est, eligi permittatur*, discurrendum est; quippe cum postulatus duabus tertiis non habitis, non instituatur, unde in concursu postulationis cum electione, electus postulato antefertur, etiam alias canonica votorum pluralitate destitutus, modo suffragia pro Electo data unam tertiam ipsius postulati superent, sic si 30 sint votantes, et postulatus habeat 19, et electus 11 vota, praefertur electus ex Cap. *scriptum* 40. h. t. Exemplum hujus, cujus meminit Cl. Pichler t. 5. decisione 5. h. t. legimus de ao 1688, die 19. Jul.

§. III.

De cætero cuius facile patebit, minus dignum prætermissio digniore eligi nullo plane pacto posse, quod et Conc. Trid. sess. 6. et 24. c. 1. de reform. vetuit, cui decisioni concordat c. *licet ergo* caa. 18. q. 1. ubi clare dicitur, ne eligatur, nisi, qui fuerit *sanctior et doctior*, vide Navarr. l. s. de symon. cons. 8. num. 1. et 2. Ast indagandi hic se offert occasio, quisnam dignioris nomine veniat? pro cuius intellectu sciendum est, hujusmodi majorem vel minorem dignitatem non absolute esse secundum bonitatem simpliciter, sed secundum alias etiam circumstantias dimetiendam; quare universim ille non est dignior, qui alios superat probitate morum, aut scientiarum peritia, vel utraque, sed qui *Ecclesiae, et Monasterio creditur utilior* Trid. sess. 24. c. 1. de refor.

Paucis is dignior est, qui aptior invenitur ad redintegrandam regularem, cujus præcipua cura sit oportet, disciplinam, quique

ad promovendum societatis, ac animarum curae suae concredendarum emolumentum magis reperitur idoneus; quapropter quandoque etiam minus docto, dummodo ei zelus domus Dei, et animarum salus cordi sit, munus abbatiale, quo si quis rite fungatur artem artium, ac scientiam scientiarum possidere dicitur, deferri posse non nego.

§. IV.

Qui autem ad electionem vocandi sint? praesens dabit paragraphus, nimirum illi, qui jure gaudent eligendi, quales sunt omnes, qui de gremio sunt capituli cap. 3. de cāa poss. et propriet. Arcentur ab electione monachi proprietarii, excommunicatione majori, suspensi, novitii cap. *ex eo* 32. §. in Eccl. h. t. in VI.

Alia rursus hic sese offert quaestio, an videlicet ipsa professio tribuat votum, vel an requiratur praeterea, ut votans in majoribus ordinibus sit constitutus? cui quaestioni satisfit, si dicatur, juri veteri contrario per conc. Trid. sess. 22. c. 4. de reform. derogatum esse adeo, ut votum in electione ab alio non detur, nisi ab eo, qui majoribus

ordinibus est insignitus, quae constitutio abs ratione lata non est ut multis probat Sylvest. verb. *electio* 1. q. 4.

§. V.

Electionem, quae jus in rem tribuit, sequi debet *confirmatio*, quae de jure communi tribuit jus in re; confirmatio intra trimestre a die praestiti consensus, nisi distantia loci a sede confirmante excuset, petenda est, alias cessante impedimento censetur tacite renunciatum electioni, et haec viribus suis vacuatur cap. *quam sit* 6. h. t. in VI. et adeo necessaria est, ut neoelectus omnibus, quae ipsi vi electionis competunt, jure privetur, si se ante eandem per se, vel per aliam administrationi, aut dignitati immisceat, ut cautum est cap. *avaritiae* de elect. in VI. conf. c. *statuimus* extrav. de suppl. negl. prael. et c. *qualiter* ext. de elect.

A quo autem ea petenda sit? et quis legitimus ad confirmationis effectum superior intelligatur? quaestio perquam difficilis est, quam tamen facile expediveris, si in Concord. N. G. vel parum versatus fueris, ubi cautum

est, potestatem confirmandi illi, cui potestas electiva immediate subjecta est, competere. Conf. C. 14 de majoritate.

Ne vero confirmatio suo frustretur effectu, cavendum est, ne omittatur *citatio peremptoria* per generale edictum in valvis Ecclesiae adfigenda; tanta namque hujus citationis vis est, ut ipso jure electionem etiam in concordia factam, nec in minimis opugnatum irritet ex cap. fin. h. t. in VI.

Interim haud diffiteor confirmationi tantam inesse vim, ut defectus neoëlecti, qui jure aut naturali, aut divino positivo electionem impediunt, non suppleat licet id efficiat intuitu defectuum accidentalium, dummodo ante eandem innotuerint. arg. cap. cum dilectu 4. de confirm. util. et inut. quod si itaque electio ob defectum essentialem a Papa annulletur, beneficium ejusmodi juxta concord. ipsi reservatur.

§. VI.

Postquam de electione, ac confirmatione Abbatis verba fecimus, jam reliquum est ut et quaedam de consecratione, quae com-

muni vocabulo in Abbate *benedictio* audit, adnectamus. De solempni hac, quae hodie in usu est, Abbatum benedictione nil in regulis monasticis, aut antiquis historiis, vel ecclesiasticis monumentis occurrit: Meminit quidem, can. 14. Syn. VII. Abbatum, qui ab Episcopo manuum impositionem acceperunt; sed, ut bene notat Balsamon, Zonaras, aliique graeci, ibi tantum sermo est de impositione manuum, qua Abbas in episcopum ordinabatur; hinc errat glossa ad can. 1. dist. 69 asserens, eam impositionem esse benedictionem Abbatum; probabile autem est, quod Benedictio istiusmodi tum primum invaluerit, dum Abbates pontificalibus insigniri coepissent.

Caeterum ritus benedicendi Abbates coincidit cum ritu consecrationis episcopalis, referturque in Pontificali Rom. in quo haec duo bene notanda recurrunt, 1. quod inter articulos examinis haec recenseantur: Visne res monasterii tibi commissi fideliter custodire, et in usus Ecclesiae, Fratrum, ac pauperum, *et peregrinorum distribuere?* re-

spondet benedicendus, *volo!* ubi Episcopo traditur liber Evang. datur Abbati regula sui ordinis his verbis: *Accipe regulam a S. S. Patribus traditam ad regendum, custodiendumque Gregem tibi a Deo creditum, quantum Dominus ipse Te confortaverit, et fragilitas humana permiserit.*

Interim probe advertendum est, quod impositio manuum in benedictione adhiberi solita non sit sacramentalis, sed tantum deprecatoria cap. 1. dist. 49. Et quia cum confirmatione maximam habet analysin, non debet ultra trimestre protrahi cap. *quoniam* dist. 75. quod si contingeret, ut negligatur, Abbas jure suo non privatur, etsi id obtineat in consecratione episcopi, quae intra 6 menses peti debet; ratio disparitatis est in eo, quod consecratio (respectu episcopi sit de substantia, benedictio vero Abbatum, quae juxta const. Bened. 14. de an. 1725 intra annum petenda est, sit solum solemnitatis, uti habetur cap. cit. de suppl. negl. prael.

Caput III.

De usu, et collatione pontificalium.

§. I.

Benedictionem Abbatum excipit usus pontificalium, videmus namque Abbates portare mitras, baculos Episcoporum adinstar gestare pastorales, in pectore crucibus exornari, quae eisdem non ex jure communi, sed ex privilegio videntur competere, ut liquet ex cap. *ut apostolicae* de priv. in VI. conf. Rodriquez tom. 1. q. 19. art. 2.

Hoc interim verum est, posse Abbates, qui pontificalium usum exercent, ea omnia, quae sine crismate, et unctione peraguntur, consecrare, excipiuntur haud obscure per can. Consult. de consecr. d. 1. altaria, calices, corporalia etc.

Aliud privilegium Abbatibus jure novo competens est, ut post matutinum, et vesperras populo possint benedictionem impertiri, at hoc ipsum restrictum est ab Alex. IV. cap. 3. de priv. in VI. ubi dicitur: *In Ecclesiis,*

quae ad eos (*Abbat*) pleno jure pertinent, quando in eis, divina officia celebrant, possunt post *Missarum* solemniam, et vespertinas, et matutinas laudes benedictionem solemnem elargiri. Alibi autem publice, aut per vias, civitates, et castra, et villas populis, et plebibus benedictionem facere, vel impertiri non valeant.

Declarat praeterea *Clemens IV.* ut *Abbat*, et alii, quibus mitrae usus est ab eadem sede pontificia concessus, exempti quidem in provincialibus conciliis, et episcopalibus Synodis, quibus nonnulli eorum interesse tenentur, mitris tantum nari-frisiatis, non tamen, aureas, vel argenteas laminas, aut gemmas habentibus uti possint: non exempti vero simplicibus, et planis utantur. In aliis vero locis exemptis, et non exemptis mitris liceat illis uti, prout concessa illis ab eadem sede indulta permittunt, habetur haec declaratio cap. 6. de priv. in VI.

Audiat hanc super re *S. Bern.* qui l. de mor. et off. *Episc.* c. 9. ait: *Abbat* multo

labore, et pretio apostolicis adepti privilegii, per ipsam sibi vindicare insignia pontificalia, utentes et ipsi more Pontificum mitra, annulo, atque sandaliis. Sane si attenditur rerum dignitas, hanc monachi abhorret professio; si ministerium solis liquet congruere Pontificibus - - Quo ista ó Monachi, ubi timor mentis? ubi rubor frontis? Quis unquam probatorum Monachorum tale aliquid aut verbo docuit aut reliquit exemplo? Quid putas, scribit ad Guil. Abb. in his omnibus quaeritur? poenitentium compunctio? an intuentium admiratio? ó vanitas vanitatum! Conf. Mabilon. praef. ad p. 1. Saec. 6. bened.

§. II.

Examinitis, quantum brevissime fieri poterat iis, quae ad usum pontificalium spectant, nunc ad illud privilegium, quod Abbatibus intuitu collationis ordinum competit, descendamus oportet. Ordinem, qui characterem imprimit, sacramentum N. L. esse definiit Trid. sess. 23. de sacr. ord. c. 3. et 4. Hujus sacramenti varii sunt gradus tamquam par-

tes integrales, ordines etenim alii sunt *maiores*, et sacri quia annexum sibi habent votum castitatis, alii *minores*, utrique simul regale sacerdotium, cujus complementum episcopatus est, constituunt, de his videsis Cl. Riegger p. 1. edit. 2. C. 2. de Hier. Eccles.

Caeterum potestas benedicendi, sacrificandi, consecrandi res, vel personas proprie solis episcopis congruit, Abbatibus autem ex privilegio tantum, prout liquet ex cap. Abbates de priv. in VI. cum hac tamen restrictione, *ut eis non liceat aliis, quam suis monachis, et monasteriorum suorum conversis, et qui ad illa convolaverint, et in quos ecclesiasticam, et quasi episcopalem obtinent jurisdictionem primam clericalem tonsuram, et minores ordines conferre.* Idem habetur sess. 23. Conc. Trid. c. 10. quae prohibitio etiam ad episcopos extenditur, et in transgressores poena suspensionis statuitur in cap. ult. sess. 6. de reform. his verbis: *Nulli episcopo sub cujuscunque privilegii praetextu liceat pontificalia in alterius dioecesi exercere, nisi de ordinarii loci*

licentia, et in personas eidem ordinario subjectas tantum, si secus factum fuerit Episcopus ab exercitio pontificalium, et sic ordinati ab executione ordinum sint ipso jure suspensi, quae poena potiori titulo Abbates extra limites suos ordinantes concernit.

Pro calce hujus capituli quaeritur, utrum possint Abbates suos Novitios ordinare? At ab hac haud difficili quaestione facile te expediveris, si cum Eminentissimo Petra tract. 1. pag. 338. num. 18. asseras, jus ordinandi Novitios Abbatibus non competere; ratio petitur ex decreto Clem. VIII. quo cautum est, ut ordinandi ab Abbate sint *subditi regulares*, quales Novitii non sunt, cum regularis quis prius non dicatur, quam regulam sit professus. His suffragatur Trid. sess. 23. de regul.

Nec quidquam contra nos evincunt illi, qui asserunt, Novitios titulo immunitatis personalis fieri subditos regulares; nam assertum istud, falsum ruit ex eo, quia privilegium fori et canonis non ex virtute vitae regularis, sed ex qualitate personae ecclesiasticae pullulat. Conf. Trid. sess. 23. c. 6.

Caput IV.

De Juribus Abbatum quoad spiritualia in foro externo.

§. I.

Abbati jurisdictionem internam in suos competere nullus ambigo quin sciat, quare de ea re, ut in longius, quam par est, dissertationem hanc meam protraham, disserere non vacat, nec otium est. De jurisdictione vero circa externum religiosorum statum in praesenti capite prolixiora adscribere haud inutile fore arbitror:

Jurisdictio Abbati per electionem confirmatione munitam confertur ita, ut vi illius spirituale in omnes, quibus praeest, regimen exercere, et ferre sententiam etiam in invitos possit: unde mirum non est, quod Abbas in S. S. Can. *Gladius* adpellitetur. Haec ad varios sese actus extendit; ejusmodi sunt; corrigere, inquirere in subditorum mores, punire contumaces, rebelles accersere, illorum nefandam compescere audaciam, votorum, si

in societatis praejudicium vergant, vincula dissolvere, quae omnia ex jure paternitatis, pastorisque Capituli pullulant.

Unde facile colligere est, quam in periculo versentur statu Superiores illi, qui haec vident, et non exequantur, qui partium studio abrepti quosdam coercent, aliorum errores dissimulant, et sic subditorum delictis proprium caput substernunt, et hinc non abs ratione ait conc. Trid. sess. 6. c. 1. de reform. *Ecclesiarum regimen esse onus angelicis humeris formidandum, dum, quo plus honoramur, plus periclitamur.* Conf. caa. 2. 2. q. 33. art. 2. §. in respons. ad 4.

§. II.

Quum jurisdictioni, et juri praecipendi correlata sit teste Cl. de Mart. Jur. Nat. c. 2. §. 35. parendi obligatio, nexus materiae jam exigit, ut quid obedientia, et quanta Abbatis in suos vi hujus sit potestas? paucis prae-
stolemur. Obedientia, cujus dotes praecipuas explicat S. Bened. c. 5. S. Reg. quasi ab obe-

diendo nomen habet, et est virtus moralis promptam redens voluntatem hominis ad implendum id, quod Superior jubet, de hac belle disserit S. Greg. lib. ult. mor. c. 12, ubi ait: Obedientia victimis jure, meritoque praeponitur, quia per victimas aliena caro, per obedientiam vero voluntas propria mactatur.

Quod religiosis perfecta Abbati obediendi obligatio incumbat, quivis me etiam tacente intelligit; quippe cum certum sit, quod id non modo jus divinum positivum, sed et naturale, quod suum cuicumque dari oportere mandat, suadecat. Accedit, quod monachus voto, quod Psaltes regius psl. 75. et Ecc. 5. DEO reddi jubet, obedientiae, vi cujus se ad omnia essentialia sui status, immo et ad alia sine quibus intentio fundatoris frustratur, obstrictus sit.

Admonendi interim sunt subditi, ait S. Greg. ap. Grat. caa. 2. q. 7. c. 57. ne plus, quam expedit sint subjecti, ne cum student plus, quam necesse est, hominibus subjici, compellantur vitia eorum venerari.

Caeterum audacter assero, Abbatem non habere jus subditos ad id, quod supra regulam est, obligandi; nam c. *gesta* d. 74. dicitur: *Justum non est, ut aliquis crescat invitus*, super quae verba glossa ibidem ait: *Monachis, et Canonicis districtior vitā imponi non potest.*

§. III.

Caeterum regulas, ex quibus obligationis mensura metiri possit, texere prorsus difficile est, sunt, qui eam a praecipientis intentione juxta l. 1. ff. de const. quae dicit: *quod Principi placet, legis habet vigorem*, repetunt; at, quum de praecipientis voluntate clare semper non constet consequens est, exinde obligationis mensuram derivari haud posse. Alii eam a gravitate, vel parvitate ducunt, sed perperam, cum idem saepe objectum mutabile, et jam grave, jam leve secundum quantitatem moralitatis efficiat peccatum.

Quidam demum obligationis mensuram ex eo repetunt, si verba praecipientis modo

praeceptivo, et ut dicunt verbis imperativis proferantur; verum, si penitius perscrutetur, nec haec opinio praeplacet; num quid enim S. Aug. in princ. Reg. ad Fratres ait: Haec itaque, sunt, quae praecipimus, ut observetis in monasterio constituti? et tamen nullo gravi praecepto dicta gravatur regula: Numquid non Christus etiam saepius praecipue Luc. 5. hujusmodi usus est verbis, quin graviter obligare vellet: idem esto iudicium de cap. 10. caa. 2. q. s. Hinc ultro sequitur obligationis mensuram non aliunde deduci posse, quam ab eo, si adsit 1. gravitas verborum conjuncta cum gravitas materiae, et tunc sub mortali obligat: quod si 2. utrumque desit, ad veniale ligat. Si 3. verba praecipientis sint onerosa, et energetica transgressio erit lethalis.

Caput V.

De Jure Abbatum quoad temporalia.

§. 1.

Omnia hodie dum monasteria paucis exceptis post declarationem Conc. Trid. sess. 25. c. 3. de Regul. bonorum temporalium in communi esse capacia is solum, qui in canonicis peregrinus est, et advena, negaverit. Horum autem bonorum dominium penes singulos esse haud potest; quae etenim inter diversa sociorum genia confusio? quod totius societatis detrimentum oriretur? quare ratio suadet, jus dispensandi circa temporalia monasterii penes Abbatem esse, quod non obscure declarat can. nullus, caa. 18. q. 2.

Haud interim diffiteor, Abbati plenum in temporalia jus non competere, quippe cum clare dicat Synod. Camer. de Mon. tit. 16. Superiores Regulares *sui meminerint officii, seque non dominos bonorum Monasterii, immo ne fructuum quidem, sed tantum*

dispensatores, et administratores esse, neque se pro libitu dispensare posse, sed secundum intentionem Ecclesiae, et piorum Fundatorum.

Hinc teste Zypaeo consult. 6. de regul. in veteribus Canonibus laudabiliter cautum erat, quod Abbates, et Abbatissae adinstar administratorum, et curatorum quotannis coram conventu computum facere deberent. Videsis Bul. 18. in bullar! M. Gregor. XV.

§. II.

Praeterea, cum Religiosus ad Praelaturam evectus nondum cesset esse monachus teste S. Bern. ad Hen. Senon. cap. 9. ubi ait: *Neque enim, quia praelati monachis, ideo non monachi etc.* Nec dominus fit rerum seu immobilium ceu mobilium, sed tantum dispensator rerum Monasterii, ut Synod. Cam. loquitur, consequens est, cum peccatum non effugere, si bona monasterii secundum suum genium expendat; nam jure naturali, quod violari citra reatum non potest, contractum, quem cum suis tacite inivit, servare tenetur,

quod si non faciat, procul dubio injustitiae et nefandae proprietatis sese reum constituit. Conf. cap. *quidquid*. caa. 16. q. 1.

Hoc reatu itaque ne se polluat Abbas, consensum capituli, quod in omnibus negotiis jus dandi consilium habet, requirat necesse est; oportet enim omnes, ut implicite, et quoad sensum habet Reg. S. Bened. qui sessione gaudent, capitulariter congregari, ut in unum simul congregati omnes, et singuli ex ordine suam dicant sententiam, quae jure decretalium non mere consultativa, sed in plerisque causis decisiva est.

Ascanius Tamburinus has recenset; *α*. Si res monasterii immobiles, agros, prata, et alia oporteat alienare. *β*. Si Novitius ad professionem recipiendus est. *γ*. Si Monasterium gravetur aere alieno, obligationibus, aut cautionibus. *δ*. Si monachus ad aliud Monasterium transfertur. *ε*. Si Abbas Monachis quaedam statuta supra, aut ultra regulam vellet imponere. *ζ*. Si vellet praebendarios perpetuos in Monasterium recipere, vel quemquam ad confraternitatem spiritualem totius monasterii

adoptare. Sunt et alii casus, in quibus Capitulum jure dandi consilium, et requisiti consensus gaudet, at, ne longior sim, eos silentio praeterire volui, dixisse sufficiat, quod Abbas semper, dum suorum quoque modo interest, eorum consensum requirere debeat. In disciplina autem conservanda, redintegrandaque potest Abbas, et debet procedere quantum expedit, dummodo S. Regulam, et leges optandae, ac religiosae discretionis non transcendat. Vide Cl. Van Espen tit. 31. c. 4. de Mon. Superior. :

§. III.

Ex eo quod Abbas, sicut in praecedenti paragrapho vidimus, sit solum administrator rerum monasterii, facile dimmetiri possunt jura, quae ipsi in contractus civiles, ut puta donationem, empt. venditionem etc. rei familiaris congruunt.

Ast, ut ordinatim procedamus, notandum est, contractum esse conventionem, quae habet nomen vel causam praesentem, natura sua civiliter obligantem l. 7. §. 1. seq. ff.

de pactis. Differt contractus (licet in linea morum haec differentia non obtineat) a pactione, quia haec nec nomen, nec causam habet, et est duorum in idem placitum consensus de re solvenda, id est, facienda, aut praestanda: l. 1. §. 2. ff. h. tit. Pactum hujusmodi vel est *nudum*, vel *non nudum*, *legitimum*, aut *praetorium*. Conf. Cl. Hein. Elem. Jur. civ. lib. 3. tit. 14.

Contractus vero vel sunt *vere* tales, vel *quasi contractus*, priores aut sunt *nominati*, ceu *innominati*, quales sunt illi quatuor: *do, ut des, do, ut facias, facio, ut des, facio, ut facias*, ex quibus actio *in factum*, seu *ex praescriptis verbis* oritur. *Nominati* vero in *reales*, quales sunt *mutuum, commodatum, depositum, et pignus* in *verbales*, qualis est hodie *stipulatio*, vel tandem *consensuales* et sunt 5. videlicet *emptio, venditio, locatio, conductio, emphateusis, societas*, et *mandatum*, de his vide Cl. Hein. lib. 3. Elem. Jur. civ. tit. 24. et seqq. Nec praeteriri debent contractus *litterales*, qui per *chyrographa*, et *syngrapha*, nec

non per epistolam perficiuntur. Porro contractus in genere aut sunt *unilaterales* (μονοπλευρῆς) vel *bilaterales* (διπλευρῆς) de quibus consule Cl. de Martini Jur. Nat. c. 15. et seqq.

§. IV.

Jam, quid Abbas vi suae dignitatis circa praefata possit, videamus, ordimur autem a donatione, quae est liberalitas in accipientem nullo jure cogente collata, eaque fit vel *mortis causa*, et quidem sub duplici conditione *mortis* nempe vel *non revocatae voluntatis*, vel autem fit *inter vivos* pr. inst. h. tit., prioris donationis speciem quod attinet, manifestum est, Abbatem sic donare non posse, quia talis donatio naturam testamenti induit, cujus Abbas, utpote Monachus, capax non est ex can. 7. caa. 19. q. 3.

Quid vero inter vivos donare possit jure adhuc satis expeditum non est, sed potius ex circumstantiis ab exemplo nimirum timoratorum, ex redditibus monasterii, et consuetudine antecessorum desumendum. Conf.

c. 3. h. tit. Quid vero juris circa emptionem, venditionem sit, sequentia dabunt.

Emptio venditio est *contractus consensualis de re pro certo pretio tradenda* l. pen. §. ult. ff. h. tit. ea, quae ad substantiam hujus contractus pertinent, videsis apud juris civilis interpretes, mea hic non interest de iis disserere, hoc unum hic adscripsisse sufficiat, quod Abbas possit emendo, vendendoque meliorem facere monasterii conditionem, deteriore non aequè cap. *Fra-ternitatem* 2. de donat. Quaestura vero et turpis lucri cupido prohibita est cap. pen. et ult. de vit. et hon. Cler. in VI.

Caeterum suppositis ex jure civili lib. 2. c. 1. *rerum* divisionibus, notanda hic venit divisio rerum in praetiosas, et non praetiosas, in immobiles, et mobiles, harum priores Abbas sine consensu capituli alienare non potest; exceptio est 1. in emphyteusi ab antiquo dari solita, 2. in rebus immobilibus exigui valoris cap. *terrulas* 53. caa. 12. q. 2.

3. si necessitas, quae legem non habet, urgeat alienationem. 4. in fructibus, et bo-

nis, quae pro instantis temporis exigentia servando servari non possint per l. 22. et 24. de administ. tutorum.

Alias autem Abbas illud juris axioma prae oculis habere debet; nempe non *Dominus* (qualis Abbas est intuitu bonorum monasterii) *quod non habet, dominium in alterutrum transferre adeoque et alienare nequit* §. 40. inst. de rerum divis.

Quid vero Abbas circa emphyteusin possit; paucis indicabo. Est emphyteusis contractus consensualis de dominio utili praedii alteri in perpetuum, vel ad tempus non modicum pro certo annuo canone in cognitionem domini praestito, concedendo §. 3. inst. de loc. cond. et l. pr. ff. si ager, id est Emphyt. petatur. Potest itaque Abbas in emphyteusia sub conditione canonis annui, et laudemii dare rem, si sit de casibus supra recensitis, et de rebus ab antiquo in emphyteusin dari solitis, id est, requiritur, ut per duas saltem vices cum cursu 40. an. detur, ut tenet decisio 142. num. 4.

Eadem fere jura circa locationem, et con-

ductionem obtinent, quae est contractus consensualis de usu rei ad certum tempus, vel opera pro certa mercede praestandis I. 5. §. 1. ff. de V. S. quod si itaque locatio data sit ad triennium ab antecessore, eam successor potest propria autoritate confirmare in longius tempus, utile enim per inutile non debet vitari reg. Jur. 36. in VI.

Haec de juribus Abbatum, quantum in compendio licuit, dixisse sufficiat, de quibus Tambur. et Van-Esp. fuisse disserunt. Vos autem Domini Abbates, vos estis a Domino constituti, ut Familiam suam regatis, et ei cibum in tempore et permanentem in Saecula detis. Ambulate in ea vocatione, in qua vocati estis, et cum jam delibamini, et tempus vestrae resolutionis instabit, repositam inveniat vobis coronam justitiae, quam reddat vobis Dominus in illa die justus iudex.

